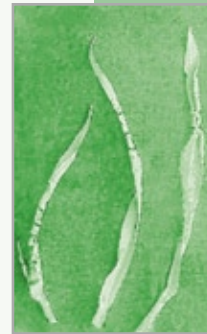

***Anguina tritici* Steinbuch**

Odymek pszenicznik

Galas

roślin pszenicy (na dole)

Zdjęcia T. Kościuch, Toruń; CSL, York, Wielka Brytania; G. Swarup, Indie

***Anguina tritici* Steinbuch**

Odymek pszenicznik

Rośliny żywicielskie: Głównym żywicielem szkodnika jest pszenica. Sporadycznie występuje na życie i owsie (w Polsce jak dotąd nie notowany na tych roślinach).

Objawy występowania: Na porażonych roślinach pszenicy obserwuje się marszczenie blaszek liściowych i zwijanie się ich wzdłuż osi podłużnej – ku środkowi. U starszych roślin liść często nie może się wydostać z pochwy liściowej, a z czasem marszczy się, wygina aż wreszcie wychodzi z niej bokiem. Porażona roślina zwykle jest niższa od zdrowej. Silnie zaatakowane kłosa żółkną i zamierają. W słabiej porażonych kłosach zamiast ziarniaków tworzą się galasy odympka, początkowo jasnozielone, a potem czarnobrunatne. Kłos zawierający galasy jest zwykle krótszy i grubszy od zdrowego. Na życie galasy mają barwę słomkowożółtą.

Ziarno pochodzące z porażonej uprawy jest zanieczyszczone czarnobrunatnymi galasami odympka, zwykle mniejszymi od ziarniaków pszenicy. Wewnątrz przeciętego galasa widoczne są białe skupiska osobników młodocianych J_2 w stanie anabiozy (tzw. „wełna mineralna”), „ożywających” po umieszczeniu w wodzie.

Biologia: Na skutek żerowania larw odympka wewnątrz zawiązków kwiatowych zbóż zamiast ziarniaków tworzą się tzw. galasy, które zawierają osobniki młodociane J_2 w stadium życia utajonego, a następnie przedostają się do gleby wraz z porażonym ziarnem. Pod wpływem ciepła i wody pęcznieją, mięknią i rozpadają się, dzięki czemu nicianie przedostają się do gleby, a następnie atakują młode siewki roślin żywicielskich zasiedlając głównie okolice stożka wzrostu. Nie wnikają jednak do wnętrza tkanek, lecz prowadzą ektopasożytniczy tryb życia. Podczas wzrostu roślin nicianie są unoszone ku górze i z chwilą, gdy zaczyna tworzyć się zawiązek kłosa, larwy przenikają z liści do części kwiatowych roślin, prowadząc od tej pory endopasożytniczy tryb życia. W zawiązkach kłosów nicianie osiągają dojrzałość płciową i zaczynają się rozmnażać. Wylęgłe osobniki młodociane żerują, linieją, a kiedy galas osiąga dojrzałość, osobniki stadium J_2 przestają pobierać pokarm i zapadają w stan życia utajonego. Dlatego w dojrzałym galasie stwierdza się tylko osobniki tego stadium, w liczbie nawet do 50 tysięcy. Rocznie rozwija się jedno pokolenie szkodnika.

Termin lustracji i pobieranie prób: Stwierdzenie w uprawie roślin z objawami porażenia jest bardzo trudne. Dlatego do badań należy pobierać przede wszystkim ziarno po zbiorach, zwłaszcza materiał siewny, zwracając uwagę na partie zanieczyszczone galasami odympka. Jakkolwiek w przypadku znalezienia podczas inspekcji upraw roślin z wymienionymi objawami porażenia, także należy pobrać je do analizy. Pobrany materiał roślinny należy odpowiednio zapakować i jak najszybciej przekazać do badań laboratoryjnych.